

הלכות יום טוב תקהתקו

ז וכל זה בבחמה העומדת לאכילה או שהיא של נכרי אבל אם היא עומדת לחלבה והיא של ישראל אפילו חלבה נכרי לתוך המאכל¹⁷ לצרכו שלא מדעת הישראל וראהו ישראל אחר הרי זה אסור משום גולד אף לסכרא הראשונה¹⁸ שהרי אף אם הישראל היה רוצה לא היה מותר לו לחלבה¹⁹ אפילו לתוך המאכל כיון שהיא עומדת לחלב:

ז וכל זה בחלב שנחלב ביו"ט עצמו אבל אם נחלב בשבת שלפניו אפילו היתה הבחמה עומדת לאכילה²⁰ הרי זו כאלו היתה עומדת לחלבה²¹ כיון שאינו יכול לשחטה בו ביום ולפיכך אפילו חלבה נכרי לצרכו שלא מדעת הישראל וראהו ישראל אחר הרי חלב זה אסור בשבת (משום גולד אפילו חלבה לתוך המאכל) כמו"ש בס"י ש"ה²² עיין שם ואפילו ביו"ט שלאחריו אסור משום הכנה²³ שאין שבת מכינה ליו"ט כמו שיתבאר בסיומן תקי"ג²⁴ עיין שם המעם אבל מותר לאכול חלב זה ביו"ט שני של גליות שחל להיות בשני בשבת²⁵.

ואפילו נחלב ביו"ט ראשון מותר לאכלו בליל יו"ט שני²⁶ מיד ואין צריך להמתין כברי שיעשו²⁷ אפילו אם חלבו נכרי מדעת ישראל לתוך כלי ריקן והיא עומדת לחלב שהרי ממה נפשך אם יום ראשון הוא קודש יום שני הוא חול ואין איסור גולד נוהג בו ואין שייך לגזור כאן שמוא יאמר להנכרי לחלוב ביו"ט לצורך הלילה כדי למהר אכילתו בליל שני אם נתיר לו לאכול החלב בליל שני מיד שהרי אפילו לבתחלה מותר לומר לנכרי חלוב פרתי אפילו בשבת משום צער בעלי חיים²⁸ כמו"ש בס"י ש"ה²⁹:

ז מן שהוא מצטער מחמת רעבון³⁰ מותר לינק מהבחמה ביו"ט אע"פ שאסור בשבת לפי שמפקח בלאחר יד הוא ובמקום צער לא גזרו ביו"ט³¹ שאיסור מפקח בו אינו אלא מדברי סופרים³² ואם יש לו מאכל אסור לינק בפיו אלא יחלוב לתוך המאכל³³ וכן אם יש נכרי יחלוב לו הנכרי³⁴:

תקו דיני לישנה ביום טוב ובו מ"ו סעיפים:

א אסור למרוד ביו"ט¹ מפני שהוא עובדין רחוקי ונראה כמוכרי ואפילו לעצמו (שיאנו מוכר בלום) אסור למרוד ואפילו מתכוין למצוה כגון שמורד קמח לעיסתו כדי לידע

מח ר"ת בתוס' יבמות קד, א ד"ה שבת, וכתובות מ, א ד"ה גונה. רא"ש שבת פכ"ב סי' ד בשם יש גפרשים. מ"א סוף סק"ג. מור סי' שבה. לעיל שם ס"ג.
 מו גמרא יבמות שם. רי"ף שבת (סא, א). מ"א שם.
 מז בדלעיל סי' תצה סי' מ. וראה גמרא שם.
 מח תוס' יבמות שם. מ"א סי' שבת סק"ג. לעיל סי' שבה ס"ג (בנוסטר).
 מט רמ"א שם. לעיל שם. וראה כרי השלחן סי' קלד אות ג.

סימן תקו

א גמרא כמ, א. מור וש"ע סי' מא. וראה גם לעיל סי' תנו ס"ז. סי' תתק ס"ז. לקמן סי' תקח ס"ז.
 ב רש"י שם ד"ה ואתא. וראה לעיל סי' שו ס"ה. לעיל סי' תק ס"ה (שאסור לשלוק מנגעם זה).
 ג רש"י שם ובר"ה לא ימרהר.
 ד גמרא רש"י שם.

לב ח"א שם.
 לג בדלעיל ס"ה. ואף למתירים מוקצה ביו"ט, בדלעיל ס"ג.
 לד ראה מ"מ ציונים.
 לה ח"א שם.
 לו ראה מ"א סי' שם שח סק"ב.
 לז סעף לב.
 לח אור ידוע ה"ל יו"ט י"ט שבת. תהנות אשרי פ"א סי' א. מ"א סק"ג.
 לט סעף מ.
 מ מהר"ל ה"ל שכונות (ע' קסב). מ"א שם. מ"ו סק"ה. ובדלקמן סי' תקג סי' (לענין ביצה).
 מא אור ידוע ה"ל יו"ט מוס"י שמוא, בשם הגאונים. תהנות אשרי פ"א סוף סי' בה. רמ"א.
 מב בדלעיל סי' תצו ס"ז וש"ג. ראה מ"מ ציונים.
 מג מהר"ל שם. לפירוש ח"א סק"ג.
 מד סעף כמ.

הלכות יום טוב תקו

עו

שיעור חלה לא ימדוד¹ אלא יקח באומדן הדעת² שהרי היה אפשר למדוד מערב יום טוב³:

ב אין צריך לערות הקמה מהבלי לתוך העריכה אלא מותר ליקחו בידיו מהבלי אע"פ שעושה גומא בקמה הנשאר בכלי⁴ שאין איסור עשיית גומא שייך לא בקמה ולא בפירות⁵ שהרי איסור עשיית גומא אינו אלא משום בונה⁶ ואין בנין אלא בקרקע או במחובר לקרקע⁷:

ג ההרקה היא ממלאכות האסורות בז"מ⁸ אפילו לצורך אכילה כמו"ש בסיומן תצ"ה⁹ לפיכך אפילו ע"י שינוי אסור לרקד¹⁰ ואפילו לא היה אפשר לו לרקד מערב יו"מ¹¹.

ומכל מקום יש להתיר לרקד על ידי נכרי אם ישנה קצת¹² לפי שיש מי שאומר¹³ שאפילו ישראל מותר לרקד ע"י שינוי קצת לכך יש לסמוך על דבריו להלך ע"י נכרי¹⁴.

במה דברים אמורים בהרקה ראשונה אבל אם כבר נרקד הקמה פעם אחת ורוצה לרקדו שנית כיו"ט כרי שהיא הפת נאה מותר¹⁵ לפי שאין איסור במרקד אלא משום שהוא כורד אוכל מתוך הפסולת¹⁶ ע"י נפה או כברה וכאן הכל יוצא מהנפה ואין שם פסולת¹⁷ ומכל מקום כיון שהיה אפשר לו למרוח מרחא זו קודם יו"מ¹⁸ (ועוד שהיא כעין עובדין דהול¹⁹) (לפיכך) צריך לשנות קצת ברקודתו דהיינו שלא ירקד על גבי עריכה כדריכו בכל השנה אלא על גב השלחן²⁰ ואם אף בכל השנה הוא מרקד על גב השלחן צריך לעשות שינוי אחר²¹:

ד קמת שנקד מערב יו"ט ונפל לתוכו צדור או קיסם²² כיו"מ²³ אסור ליטלו משם בידיו²⁴ שהרי הוא כורד פסולת מתוך האוכל והבורר פסולת מתוך האוכל אפילו בידו

יט גמדהא שם. מור וש"ע שם.
כ שבת ע"ג, מנע"ב (היינו בורר היינו מרקד). רש"י שם ד"ה ה"ג (דמפריש אוכל מן הפסולת). לבוש ס"ב. לעיל ס"ו ש"ס סי"ב.
כא רש"י ביצה שם ד"ה כל שכן. לבוש שם. מ"א סק"ג. וראה גם לעיל ס"ו תמו ס"ה. ולענין בורר בשבת ראה לעיל ס"ו ש"ס סי"ג ומכ"א.
כב רש"י שם ד"ה אין שונין. וראה גם לעיל ס"ו תצה ס"ה (לבי מלאכות המתרות בז"מ).
כג כדלקמן ס"ו תקי ס"ב וס"ג, שאף במקום שאין לאסור בורר, אסור לרקד בנפת ובכרה משעם שנואה מעשה לימים רבים והני לעובדין דדולו. ונתבאר בק"א כאן סק"א. וראה מ"מ וציונים.
כד גמדהא שם, כפירוש התוס' שם ד"ה אנבא. רמב"ם פ"ג הי"ד. מור וש"ע שם.
כה מ"א סק"ה.
כו גמדהא כמ"ב, לנרסת ולפירוש רש"י שם ד"ה כל שכן.
כז ר"ן שם, (טו), א' ד"ה תרה רבנן. מ"ו ס"ו תקי מוקף סק"ג. וראה גם ק"א סק"א.
כח ראב"ד פ"ג הי"ג, לפירוש המ"מ שם. והבא ב"י ד"ה נרסיקן. הלכות ונתנוני נהר"ש ס"ו מא אתא א. מהרי"ל תל' יו"ט (ע"ק). רמ"א ס"ב בשם יש מהמורין. מ"א ס"ו תקד סק"ג. פרי"ח ס"ב. ונתבאר בק"א ס"ק א.

ה שמואל בנחרא שם סו"א. ה"ף שם (מז, א). רמב"ם פ"ד הכ"ב. מור וש"ע שם. וראה גם לעיל ס"ו תנו ס"מ. ולענין שבת ראה ס"ו שו"מ ס"ה. מ"מ תציונים. העריב תשל"ג ע"י 51.
ו נגזרה שם (לענין שעורים לבהמות), כפירוש הרי"ף שם. תוס' כמ"ב, ב ד"ה שמואל (לענין חלה). שו"ע ס"א. וראה רא"ש פ"ג ס"ו פ"ג. מור. לעיל ס"ו תנו ס"מ.
ז סמ"ג ל"ת ע"ה (כז, ד). רא"ש שם. מ"א סק"א. וראה גם רש"י כמ"ב, תע"ב ד"ה אין (גבי הקרחה).
ח ויחשבו שבת פ"ג ה"ג (קמטא איתת). ר"ן פ"א (ד, א) ד"ה מיהו. שבת פ"ג (ה, א) ד"ה מיהו. רמ"א ס"א.
ט ר"ן שם. וראה גם לעיל ס"ו שאף מוקף ס"ד.
י רש"י ה, רע"א. וראה לבוש ס"א. לעיל ס"ו תצה סכ"ט.
יא ראה לעיל ס"ו ש"ג ס"ו. ס"ו ש"ד מוקף ס"ו. ולענין גומא ברהא לעיל ס"ו שאף שם. ס"ו תצה שם. ולענין אהל (בדברי נאכל) ראה לעיל ס"ו תקב ס"ה.
יב משמעות הגמרא כמ"ב. רמב"ם פ"א ה"ג. מור וש"ע ס"ב.
יג סע"ף פו. ויש מובאר התעם, וש"ל.
יד תוס' שם ד"ה אנבא. רא"ש פ"ג ס"ו פ"ג. מור וש"ע שם.
טו כולעיל שם.
טז תוס' שם. הובא בב"י ד"ה ואין, הרי"א ס"ב.
יז השו"ב ח"ב ס"ו שם.
יח תוס' שם. מ"ז סק"ד.

הלכות יום טוב תקו

חייב משום בורר כמ"ש בס"י ש"מ"ט (א) ומלאכת הברירה היא ממלאכות האסורות ביו"ט? אפילו לצורך אכילה כמ"ש בס"י תנ"ה?²

קונטרס אחרון

(א) ומלאכת הברירה כ"י. הנה¹ הט"ז פירש טעמו של הראב"ד² לפי שאפשר לשנותו³ שאין שם מלאכה כמו שכתב רש"י⁴. ולפי זה מה שכתב במהרי"ל⁵ לאסור לברור פירווי מצות הנתחנן ביו"ט, אין הטעם משום דאפשר לרקוד, ורודאי איסור גמור הוא לרקוד אפילו ע"י שינוי, דלא עדיף מקטניות אסור ע"י נפה וכברה⁶. ובפרט לפי מה שכתב המג"א בס"י תקי"ד⁷ דהרקים הן כקמה ונהשבין כמין אחר ע"ש, דלפי זה יש לאסור ההרקדה כהרקדה דאשונה של קמת. אלא הטעם⁸ הוא משום דאפשר לטחנה ולברור מערב יו"ט, וכ"ט בהדיא בט"ז סי' תקי"ז סק"ג ע"ש.⁹ אבל אין כן דעת המג"א, שהרי פירש¹⁰ טעמו של מהרי"ל דסבירא ליה כהאוסרין ליטול הצרור מהקמה, והכא מיידי שנפל ביו"ט כמבואר ברש"י¹¹ ור"ן¹² עיין בית יוסף¹³ וט"ז¹⁴, אלא על כרחך צריך לומר דטעמם של הראב"ד ומהרי"ל הוא דסבירא להו דברירה היא ממלאכות האסורות ביו"ט כהרקדה. וכן כתב בשיטה מקובצת ריש פרק אין צדין. וכן כתב הר"ן ע"ש¹⁵ בשם היוזלמי¹⁶, והביאו התוס'¹⁷ מקצת לשונו מלישה ואילך כו"ט ע"ש.

ומה שהתירו ברירת הקטניות¹⁸, תירין בשיטה מקובצת¹⁹ בשם הרמב"ן²⁰ לפי שאין דרך לבררם לימים הרבה ע"ש (ודוחק לומר כ"י דמשום טבלא פירשו הכ"י). ובאמת שכן הוא מוכרח ממה שכתבו רש"י²¹ ור"ן²² דומיך משה²³ ונשאר פוסקים דטעם איסור ברירת הקטניות²⁴ כנפה וכברה הוא משום עוברין דחול²⁵, ולא פירשו משום דההרקדה היא ממלאכות האסורות ביו"ט²⁶ (אלא על כרחך צריך לחלק בין קטניות לקמה ומיני תבואה ומטעם הג"ל²⁷). ובהו אפשר להתרין מה שכתב

כ"ט סעף א. אין צדין, בשם היוזלמי פ"א ה"ג.
ל שיטה מקובצת רפ"ג, בשם הרמב"ן. ר"ן (ב, ב) ד"ה **לא** ס"ט. וראה גם לעיל סי' תקד ס"ו. לקמן סי' ס"ג.

ציונים לקונטרס אחרון

- א לכללות קו"א — ראה נמוקי יו"ט.
 - ב סק"ג.
 - ג פ"ג הי"ד.
 - ד להוציא הצרור ע"י ההרקדה פעם שנית.
 - ה כ"ט, ב ד"ה כל שבין.
 - ו ה"ל יו"ט (ע' עק), הובא לעיל סי' תקד ס"ז.
 - ז משנה יד, ב. ובדלקמן סי' תקי ס"ז. ומכל שכן שאסור לרקוד פירווי המצות כנפה וכברה.
 - ח סק"ט, לעיל שם.
 - ט לפי דעת הט"ז הג"ל, שאין איסור מריגא לברר ביו"ט, עכ"ל זה שמהרי"ל אסר לברר פירווי המצות שנתחני ביו"ט, כי היה יכול לטחנה וגם לברור הכל מערב יו"ט.
 - י שיבאר בדת מהרי"ל שסובר כרשב"א, וברשב"א ביאר טעם איסור ברירה ביו"ט שהיה אפשר מאתמול.
 - יא בס"י תקד ס"ק ט.
 - יב כ"ט, ב ראה ד"ה אין שנין (שרק בהרקדה שינה הצוייכו שינוי, מטעם דאפשר לו מאתמול); משא"כ בנפל צרור.
 - יג שם (טו, א) ד"ה תו רבנן (שפירשו כן ברברי רש"י).
 - יד ד"ה וכתב הר"ן.
 - טו סי' תקי פוסק"ג.
 - טז טו (ב, ב) ד"ה אין צדין.
 - יז פ"א ה"י (אין בוררין כ"י).
 - יח ג, א סור"ה גורה.
- יט מותרות (משא"כ מלאכות שקודם לישא).
כ משנה יד, ב בבית הלל, לקמן סי' תקי ס"ג.
כא שם, ובי"ה לעיל סי' תצה סוס"ט. לקמן סי' תקי סוס"ג.
כב מה שנחבאר לקמן, שרש"י אסר משום עוברין דחול ולא מטעם מלאכה האסורה ביו"ט, היה אפשר לומר דקאי רק על מה דאמרינן שם: אבל לא בטבלא (משא"כ נפה וכברה אסור מריגא). אבל רוחק הוא.
כג יב, טו"ב ד"ה אבל לא בטבלא, דמחוי כמאן דעביד לצורך מחר שאר שרין ררך לעשות ככלים הללו אלא הרכה.
כד (ו, א) ד"ה אושפזיכניה.
כה פ"ג ה"טו (דמחוי כבורר לימים מרובים).
כו ראה רש"י שם שאף ברירת מלילות (של חטים) כנפה וכברה לא נאסרו אלא מטעם זה. ובי"ה לקמן סי' תקי ס"ב (לענין מלילות) וס"ו (לענין קטניות).
כז כשנראה שבורר לימים רבים אסר משום עוברין דחול (בדלעיל סי' תקד ס"ד).
כח ואף אם סבירא להו לחתיר בורר ביו"ט, עדיין צריך להאסר כנפה וכברה מטעם ההרקדה. וראה שביחת השבת מלאכת בורר אות גז.
כט שכשם שהתירו ברירה בקטניות התירו גם הוקדת קטניות, ונאסר כנפה וכברה מטעם עוברין דחול. ובי"ה כאן בפנים ס"ג (במוסגר), שאף בהרקדה המותרת אסור כנפה וכברה שהיא כעין עוברין דחול.

הלכות יום טוב תקו

עמ

אבל מותר לרקדו פעם השנית ביו"ט¹² ואינו צריך לשנות כלל¹³. שלא הצריכו שינוי אלא במקום שהיה אפשר לעשות מערב יו"ט וזה שאינו חוזר ומרקד כדי שהוא הפת נאה אלא בשביל ציור וקסם שנפל לתוכו וכיון שלא נפל לתוכו אלא ביו"ט א"כ בערב יו"ט לא היה צריך לחזור ולרקדו¹⁴:

ה הלש עיסה ביו"ט מותר להפריש ממנה חלה¹⁵ אפילו אין לפניו כהן שיתן לו לאכול או שהוא במקומות שהחלה נשרפת¹⁶ ואין צורך אכילה כלל בהפרישה זו ואע"פ שהפרישת תרומות ומעשרות ביו"ט יש בה משום שבות¹⁷ מפני שהוא כמתקן¹⁸ כלי¹⁹ ביו"ט מכל מקום כיון שהתירו ללוש ביו"ט כדי שיאכל פת חמה²⁰ ואי אפשר לו לאכול בלא הפרישת חלה²¹ התירו ג'כ להפריש²²:

ז אבל עיסה שגולשה מערב יו"ט אסור להפריש ממנה חלה ביום טוב²³ שהרי היה יכול להפרישה בערב יו"ט²⁴ אלא כיצד יעשה²⁵ אם הוא בחוץ לארץ²⁶ לא יאפה כל העיסה ביו"ט אלא ישיר מקצהה ואחר יו"ט יפריש חלה מן המשויר ויפטר כל העיסה שאכלה ביו"ט שהקילו בחלת חוץ לארץ להיות אוכל והולך ואח"כ מפריש חלה מהמשויר במ"ש ביו"ד ס' שב"ג²⁷ ע"ש.

קונטרס אחרון

הרמב"ם בפרק א' ז ולא בוררים ולא טוחנים את החטים עכ"ל, ובפרק ג' א²⁸ כתב משנתנו²⁹ כדבור קטניות כו', דאפשר דגם הרמב"ם סבירא ליה לאסור דבר שדרך לעשותו ליום הרבה³⁰ כדמוכח במגיד משנה גבי נפה וכברה ע"ש³¹. וכן משמע גבי שהיקף פלפלין ברהיים שלהם³², עיין מג"א ס' תק"ד סק"ז מה שכתב בשם הריב"ש³³. אלא³⁴ דסבירא ליה דיש קצת מלאכות שאין דרך לעשותן ליום הרבה³⁵ ואעפ"כ אסרוהו חכמים, לפי שעל הרוב אפשר לעשותם מערב יו"ט.

ואך שיהיה טעמו של הרמב"ם, מכל מקום כיון שדעת הרמב"ם והראב"ד והרמב"ן ומהר"ל ומג"א חללה בין בירית קטניות לשאר בירות מאיזה טעם שיהיה הכי נקטינן:

<p>ג וה"י שם ד"ה גלגל, לבוש פ"ג. וכדלעיל ס' תצת ס"ה (שנמנעם זה התירו הלישה והאפה ביו"ט). וראה גם לקטן ס"ג.</p> <p>מא ובחזון לארץ, ראה לעיל ס' רס ס"ה קורא שם ס"ק ב.</p> <p>מב ולא יאפה אותה, כדלקטן ס"ו (גם לדעה הב'). ולענין פסח, ראה לעיל ס' תנו ס"ה.</p> <p>מג אבה דשמואל בנזחא מ, א. מור וש"ע ס"ג.</p> <p>מד רש"י שם ד"ה אין, לבוש שם. וראה לעיל ס' תצת ס"ה (לענין מלאכות אוכל נפש שה' אפשר לעשותה מערב יו"ט).</p> <p>מה דח"א ס"ג.</p> <p>מו מ"א סק"ז.</p> <p>מז ש"ע רמ"א. וראה גם לעיל ס' רס ס"ה וש"נ.</p>	<p>לב גמרא (ברייאתא) שם לחיבי חבל. מור וש"ע שם.</p> <p>לג מור וש"ע שם.</p> <p>לד ר"ן שם (מו, א) ד"ה תנו רבנן ברעת רש"י לבוש שם. כללית ענין ה' – ראה שבת כחלבת פ"ג הערות ד'.</p> <p>לה גמרא לו, א. מור וש"ע ס"ג. וראה לעיל ס' תנו ס"א, שכ"ה גם אם נצטרפו כיום טוב בבלי לשעור חלה.</p> <p>לו משנה פסחים מו, א"כ (במנזחה). הרשב"א בעברת הקדש שער א ס"ה (חלת האור). מ"פ פ"ג ה"ה. וראה גם לעיל ס' תנו ס"ה.</p> <p>לז משנה לו, ב. ובדלקטן ס' תקדו ס"א. ולענין שבת ראה לעיל ס' רס ס"ה.</p> <p>לח רש"י מ, א ד"ה אוכל. וראה גם לעיל ס' שלם ס"ז (לענין שבת) וש"נ.</p> <p>לט ראה מ"מ וציונים.</p>
---	--

ציונים לקונטרס אחרון

- ל הלכה זו. וכדלעיל ס' תצת ס"ט.
- לא הלכה טו.
- לב ד'ו, ב.
- לג וכמו שכתב בפ"א ה"ז: לא בוררים את החטים, משא"כ בבורר קטניות.
- לד פ"ג ה"טז (שאסור לדעת הרמב"ם מטעם דמחוי בבורר לימים מרובים).
- לה משנה כג, א כחכמים. רמב"ם פ"ג הי"ב. לעיל ס' תקד ס"ד.
- לו ס' קפר. הובא לעיל שם (שגם בזה אסור רק מטעם שדרך לשחוק הרבה ודמי לעובדין דחול).
- לז זה שכתב הרמב"ם בפ"א ה"ז: שכל אלו וכיוצא בהם אפשר לעשותן מערב יום טוב.
- לח ואין לאסור מטעם עובדין דחול, כנ"ל.

הלכות יום טוב תקו

אבל אסור לאפות כל העיסה ביו"ט¹⁰¹ ולשירי מקצת הפת כדי להפריש ממנה חלה לאחר יו"ט שהרי מקצת זה אינו יכול לאכול ביום טוב ונמצא כשאפה אותו עשה מלאכה שלא לצורך אכילה¹⁰² ואע"פ שהתירו למלאות התנור פת אע"פ שאינו צריך לכל הפת ביו"ט מפני שהפת נאפה יפה כשיש פת הרבה בתנור כמו שיתבאר בסי' תק"ז¹⁰³ מכל מקום לא התירו לו אלא כשכל הפת שלו שאפשר לו לאכול כל פת ופת איזו שירצה¹⁰⁴ ואם יזדמנו לו אורחים¹⁰⁵ יכול לאכול את כל הפת אבל כשמקצת הפת אינו ברשותו לאכול כשירצה ובערב יו"ט היה אפשר לו להפריש ולהלק מקצת זה מכל העיסה¹⁰⁶ אסור לאפותו ביו"ט כמו שיתבאר¹⁰⁷.

ויש חולקין על זה¹⁰⁸ ואומרים דאין איסור אלא כשאפשר לו להפריש ולהלק מקצת זה מהעיסה ביום טוב כשעה שרוצה לאפותה אבל כאן שאסור לו להפריש חלה ביו"ט אע"פ שמותר לשירי מקצת העיסה שיש באתו מקצת יותר מכדי שיעור חלה¹⁰⁹ מכל מקום כיון שאותו מקצת הותר על כדי שיעור חלה אין איסור לאפותו ביום טוב שהרי הוא מותר באכילה לזרים והחלה עצמה שאינה ראויה אסור להפרישה ולהלקה מהעיסה אף על פי שאינו קורא לה שם אע"פ שבערב יו"ט היה אפשר לו לחלקה מהעיסה¹¹⁰ מכל מקום כיון שבשעת האפייה אי אפשר לו לחלקה מהעיסה¹¹¹ מותר לאפות הכל ביחד¹¹² לפי שאפיית החלה היא ג"כ צורך יו"ט שאם לא יהא מותר לו לאפותה לא יוכל לאפות כל העיסה ויתבטל משמחת יו"ט¹¹³.

ואע"פ שהעיקר בסברא האחרונה¹¹⁴ מכל מקום לכתחלה יש (ג) להחמיר ולהושי לסברא הראשונה¹¹⁵:

ז ואם הוא בארץ ישראל וכן בחוץ לארץ אם הוא רוצה יוכל ללוש עוד עיסה¹¹⁶ קמנה

קונטרס אחרון

(ב) להחמיר ולהושי כו'. עיין במ"ש בסי' תנ"ז⁹⁷ בעזרת ה':

מח מודחי רמו תרנו. לפירוש הבי"ח ד"ה וכשפירש. ט"ז סק"ג.	נה ומ"א שם. ביי ד"ה כתב המדריכי. מ"א סק"ג. פ"דח ס"ג ד"ה ומ"ש ומותר.
מט ב"ה שם. מ"ז שם.	נו ראה כ"ו ד"ה ורובו חיים.
נ סעף ה'.	נז ששנעמם זה התורה הדעה הא' דלעיל.
נא רב פנא פסחים מה, א אליבא דרבי אליעזר (שנעם זה מותר לדעתו בחלה). מעם הא' בתוס' כא, א ד"ה עיסה (שמועיל להחיר לאפות לקבן ס' תקן ס"ה, כשיש בו גם מעם הב' דלקבן). מ"א סק"ג. לעיל ס' תנו מ"ח (שנעמם זה התירו חכמים כשאי אפשר בענין אחר).	נח דאת פ"ח שם.
נב רב שישא בריה דרב אדרי פסחים שם (שנעם זה מועיל לעיל ס' תקן ס"ב, משא"כ בחלה). מעם הב' בתוס' שם. מ"א שם.	נט כדלעיל ס' תצח סכ"ב (בבהמה משותפת עם הנכרי, כששאי אפשר להתחלק מותר לשחמה ביו"ט).
נד סעף י"ב (שנעמם זה אסרו בשותפות העיסה עם הנכרי, שאפשר לחלק קודם האפיה, וכאן היה אפשר לחלק קודם יו"ט).	ס וכדלעיל שם: דכיון שאי אפשר לכות כשר בלא שחמה נמצאת כל השחימה הוא צורך הישראל.
	סא מ"א שם. פ"דח שם.
	סב ט"ז שם כמופר. וראה גם פ"ח שם (הרמח"ם תמו עליו ברבה).
	סג תוס' מ, א סד"ה גלגל. הנה"ת סמ"ס ס' קנ"ד (ע' קפח).
	סד מדריכי פסחים רמו תקנן. ומ"א סק"ג. וכדלעיל ס' תנו ס"א.

ציונים לקונטרס אחרון

לט קונטרס אחרון להל' פסח, שמאמצע ס"י תמו ואליה, לא הונינו לדיננו. וראה בפנים שם ס"ח, לענין לש ביו"ט פסח, שאם יפריש ולא יאפה תחמין

ויעבור בכל יראה ובל ימצא, התירו לו לאפות הכל ולהפריש אחר האפיה (אף שיש ליכא היתר דין שהרי לש ביו"ט ומותר להפריש ביו"ט), וראה נמוקי יו"ט.

הלכות יום טוב תקו

פא

ביום טוב ויצרף שתי העיסות (ג) בכלי אחד בענין שהם מצטרפות לחלה¹⁰ וכיון שגם עיסה הקטנה נתייבחה בחלה על ידי צירוף זה יפריש ממנה חלה גם על העיסה שנלוושה בערב יום טוב ואם רוצה ללוש עוד עיסה גדולה שיש בה שיעור חלה אינו צריך לצרפן בכלי אחד¹⁰ רק שזוהר שבשעת הפרשת חלה יהיו שתי העיסות סמוכות זו אצל זו כמו שנתבאר בסיומן תנ"י¹⁰:

ך במה דברים אמורים כשצריך לעיסה הקטנה ביו"ט אבל אם אינו צריך לה ביו"ט

קונטרס אחרון

(ג) בכלי אחד כו'. הנה¹¹ המג"א¹⁰ כתב דאין צריך כלי אחד. ומיירי כשיש בעיסה הב' שיעור חלה, אבל כשאין בה שיעור חלה פשיטא דצריך צירוף כלי כמי"ש ביו"ט סי' שכ"ה¹¹. עיין שם בש"ך סק"ו משמע שם דרוקא כשמפריש מהגדולה שיש בה שיעור חלה אין צורך צירוף כלי אבל כשמפריש מהקטנה צריך צירוף כלי¹¹. וכן משמע בהדיא בש"ך סי' שכ"ד ס"ק י"ט¹¹ ויש בעיסה ב' שיעור שהייבת בחלה כו', משמע דאם אין בה שיעור צריך צירוף כלי. דליכא למימר דאם אין בה שיעור אין תקנתו מועיל כלום¹¹, זה אינו, דהא בהדיא מבואר בר"ש¹¹ ורא"ש¹¹ וטור¹¹ והביאו רמ"א¹¹ דמועיל¹¹. וכן משמע בהדיא בטור שם דאם אין בה כשיעור צריך צירוף כלי, עיין שם שכתב ויערבנו עם זאת העיסה¹¹, ולא כתב כן קודם דין זה¹¹. ומה שכתב הט"ו¹¹ בשם רש"ל, מיירי כשיש בעיסה הב' כשיעור. ועיין שם בדרכי משה¹¹ בשם תרומת הדשן¹¹.

הנה המג"א¹¹ העתיק דברי התוס'¹¹ דאפילו לכתחלה מותר לאפות פת הדראה ואח"כ פת נקיה. וצריך עיון, דאם הוא צריך לשתיהן פשיטא דשרי, ואם הוא מערים הרי המג"א בעצמו פסק בסי' תקי"ד דאסור להערים בפת, וכן כתב רש"ל¹¹, וכן כתבו ב"ח וט"ו סוף סי' תקנ"ג בשם הגהות מיימוניות¹¹ ור"ה¹¹. ומהתוס' אין ראיה, דאפשר דסבירא ליה כהמרדכי¹¹ ורבינו יואל דמתיירן להערים. וכן כתב הפרי חדש כאן¹¹ ובלבד שלא יערים ע"ש. וצ"ע:

סד	משנה חלה פ"ב מ"ד מ"ד כרבי אליעזר (כשאין בהם שיעור הכלי מצטרפ). מ"ד וש"ע ו"ד רס"ו שבה ועד"ו כאן שהא' היא כשיעור והב' פחות משיעור, ומפריש מהב' ונתבאר בקו"א ס"ק ג.
סה	מ"א ס"ק ב (שבוה מיירי הרמ"א). וכדלעיל שם ספ"ז וש"ע.
סז	סק"ף ח.
סח	טורכ"י שם (שאין עושה שום מעשה אלא שמתבשר לפמרו האחרית). ח"א סק"א.

ציונים לקונטרס אחרון

- מ לכללות קו"א זה — ראה נימוקי יו"ט.
 - מא סק"יב.
 - מב טור וש"ע ס"א (כשאין שיעור בכל אחת מהן).
 - מכ משנה חלה פ"ב מ"ד כרבי אליעזר. וכאן דמיירי שהראשונה יש לה כשיעור, עיין שם בש"ך ס"ק ו' שדינן כב' עיסות שיש בהן שיעור. אמנם משמע שם כו', מג ולכן כאן צריך להפריש מהקטנה (שנלוושה ביו"ט), בוראי צריך צירוף כלי.
 - מד דמיירי בשנתן שאור מעיסה שלא הורמה לעיסה שזוהמה, שצריך לצרף עיסה ב' ולהפריש ממנה על השאור, וכתב הש"ך שרוקא כשיש בעיסה כו'. מה שאין צורך כלי מועיל אלא כששניהם פחות משיעור.
 - מו חלה פ"ג מ"ח, מהתוספתא פ"ב ה"ב (שמצרף העיסה הב' להמשה רבעים).
 - מז הלכות קטנות חלה ט' ט' (להשלים עם השאור לה' רבעים).
 - מח וי"ד שם (וביא רובע הקב מקמח ויערבנו עם זו העיסה).
 - מט שם ס"א (ואפילו אין בזה שיעור חלה).
 - נ אלא ששם צריך צירוף כלי.
- נא ראה בי"ח שם שפירש דהיינו בנשיכה (כדלעיל סי' תנ"ו ס"ב). וראה חלה פ"ב מ"ד, וטור וש"ע וי"ד רס"ו שכה, שצירוף כלי דומה לנשיכה.
 - נב כשהביא עיסה כשיעור כותב: מפריש ממנו על זה על השאור.
 - נג שם סק"א (דאין צריכין שיערבנו בעיסה).
 - נד אות ג.
 - נה סי' קצ (כשהחמץ בשאור של פטור), עיסה שזית הרא"ש כלל ב' סי' ג (וישמו אותה עי"ש קטנה על העיסה הגדולה).
 - נו סק"ז.
 - נז שכתב ק"ו, ב ד"ה הציל.
 - נח סק"י"ד, הובא לקמן שם פ"ח. וכ"ה לעיל סי' תקג סי' ושי"ע.
 - נט בישי"ש פ"ב סי' טו.
 - ס פ"א אות ו'.
 - סא זו, א על הגליין.
 - סב רמז תרעה, בשם ראב"ה סי' תשנא, בשם אביו רבנו יואל, ראה גם לעיל סי' תקג קו"א ס"ק א ולקמן סי' תקו קו"א ס"ק ז.
 - סג סעף ז.

פב הלכות יום טוב תקו

ואינו אופה אותה אלא כדי להפריש ממנה חלה על העיסה הנלוושה מערב יו"ט הרי זה אסור^ט אלא אם כן אוכלה כולה ביו"ט:

ט המפריש חלה מעיסה ממאה או מעיסה מטהרה ונממאת החלה הרי זה לא ישרפנה ביו"ט^ט אע"פ שיש מצות עשה בשריפתה לפי שיו"ט הוא עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה^י לפיכך בזמן הזה שכולנו ממאים^ט ונממאת החלה אסור לשורפה ביו"ט וגם אסור לאפותה שהרי היא אסורה באכילה^{יב} וגם למלטלה אסור^{יג} שהרי אינה ראוייה^{יד} לכלום אבל מיד כשקרא לה שם חלה ועדיין היא בידו קודם שהניחה רשאי למלטלה לכל מקום שירצה^{טו} כמו"ש בס"י רס"ו^{טז} ע"ש ומניחה שם עד מוצאי יום טוב ואז ישרפנה^{יז}:

י כמה דברים אמורים בחלת ארץ ישראל^ט שהיא אסורה לממאים וכן בחלת חוץ לארץ במקומות שאין נוהגים להאכילה לכהן^ט מיהור מקרי דהיינו כהן קטן פחות ממי' שנים או כהן גדול שזמבל לקרוי או אפילו במקום שנוהגין להאכילה אלא שאין שם כהן מיהור מקרי אבל אם יש שם כהן מיהור מקרי מותר לאפותה^י ומותר לו להוליכה לו לביתו^{יא} אפילו אם הפרישה מערב יו"ט^{יב} והיה אפשר להוליכה לו קודם יו"ט^{יג}:

יא מותר לאפות ככרות עבות וגדולות^ט אע"פ שככרות קטנות יש בהן מורה יותר בעריבת כל אחת ואחת אבל ככרות גדולות אין בהן מורה כל כך אין אנו מחייבין אותו לעשות ככרות קטנות כדי להטריחו ועל ידי כן לא יבא לאפות יותר מכדי צורך יו"ט^ט:

יב היה לו קמה או עיסה בשותפות עם הנכרי אסור לו לאפות^ט כל הקמה או כל העיסה ולחלקו עם הנכרי אחר האפייה שהרי הוא אופה ביו"ט בשביל נכרי ואע"פ שגם חלקו הוא משתבח ומתעלה על ידי חלקו של נכרי שהפת נאפה יפה כשיש פת הרבה בתנור^ט מכל מקום כיון שחלקו של נכרי אינו ברשותו של ישראל לאכלו אם ירצה^ט ואין לו בו אלא מעט טובת הנאה ועיקר הנאת האפייה היא לנכרי הרי הנאה מועטת זו של ישראל במילה אצל הנאת הנכרי^ט שהיא מרובה ממנה והרי כל האפייה היא להנאת הנכרי וכיון שאפשר לחלק עם הנכרי קודם האפייה^א אסור לו לאפות עיסתו של נכרי ביו"ט^א:

פ	מור ורמ"א שם. וראה גם לעיל שם ס"ב.	סא	חשונה יב, ב בבית הלל. מור ושוע"ט ס"ג.
פב	רמ"א ס"ב.	פג	ראה לעיל ס"ב מצה ס"ח.
פד	גמרא [ברייטא] כב, ב בבית הלל. מור ושוע"ט ס"ח.	פה	תוס' שם ד"ה תפשא.
פו	גמרא כא, א. מור ושוע"ט ס"ו.	פז	שמעונם זה מותר לקמן ס"ב תקו ס"ח.
פח	תוס' שם ד"ה עיבת. ח"א סק"ג. וראה לעיל ס"ג.	פז	לקמן ס"ב תקיב ס"ד.
פט	תוס' שם ודלא מני בעמם שהפת נאפה יפה בלבד. וראה מ"ט וציונים.	ע	גמרא שם. תוס' שם ד"ה חיוני. משא"כ בשחיפת כרבה שאי אפשר לחלק קודם, כדלעיל ס"ב תצח ק"א סק"ב.
צא	ראה לעיל ס"ב תנו ס"ח (בנוסרי, שאמור לאפות גם כשעושה מהעיסה כבר אחר). ס"ב תצח סכ"ב (כשאפשר לחלק אסור אפילו בשחיפת עושה כל הנלאכה כבת ארת). לעיל מ"ו (לדעת האוסרת). לקמן ס"ב תקיב ס"ד (כשאין הישראל יכול לאפות הכל, אסור להוסיף אחר שניתנה אצל האיש או בכמה ככרות).	עב	תוס' שם. שריע שם.
עג	ראה גם לעיל ס"ב תנו ס"ח.	עד	ה"ש שם ד"ה חלה.
עה	מרי"ל חלה (ע' פד). דרכי משה ס"ב תנו את ה.	עה	מרי"ל חלה (ע' פד). דרכי משה ס"ב תנו את ה.
עו	סקיף יח. וראה לעיל ס"ב שח ס"ג ב' דעות.	עז	תנש"ם פ"ג ה"ט. מרי"ל שם.
עח	ה"ף פסחים פ"ג (ד', ב). תוס' פסחים שם. מ"ו סק"ה.	עז	תנש"ם פ"ג ה"ט. מרי"ל שם.
עט	מ"ט פ"ג ה"ח. ובדלעיל ס"ב תנו ס"ב.	עז	ה"ף פסחים פ"ג (ד', ב). תוס' פסחים שם. מ"ו סק"ה.
עפ	מור י"ד ס"ב שכב בשם יש אומרים. מרי"ל ה"ל חלה (ע' פב). ש"ת מרי"ל וי"ל ס"ב קצנ. רמ"א ס"ב תנו ס"ב. וראה גם לעיל שם סכ"א.	עז	מ"ט פ"ג ה"ח. ובדלעיל ס"ב תנו ס"ב.

הלכות יום טוב תקורתקו

פג

יג אם יש לאדם פת נקיה הרבה מספיק לו לכל היום אסור לו לאפות עוד פת כיו"ט^א (אלא אם כן רוצה לאכול פת (המה^ב) שגילושה היום) אלא אם כן יש לו בני בית שרגיל להאכלם פת הדראה^ב אבל אם יש לו פת הדראה הרבה מותר לו לאפות פת נקיה לצורך יו"ט^א:

יד אסור לעשות שאור לעיסה כיו"ט^א אלא ע"י שינוי^ב מפני שהיה אפשר לעשותו מערב יו"ט^א שכל כך יפה הפת שנעשה שאור שלו מאתמול כמו הפת שנעשה שאור בו כיום^א:

מז מותר להפריש המתנות^ב שהם הורוע והלחיים והקבה^א ומותר להלוכם לכהן^א אפילו נשחמה הבהמה בערב יו"ט והיה אפשר להפרישן קודם יו"ט לפי שאין שום איסור כלל בהפרישה זו אפילו בשבת שהרי אינו מתקן כלום שאף אם לא הפרישן הבהמה מותרת באכילה ועוד שמפורשות ועומדות הן שהרי ניכרין הן קודם הפרישה כלאחר הפרישה וכשמפרישן אינו עושה כלום^א:

תקן דיני אפייה כיום טוב ובו כ"א סעיפים:

א מותר לאפות בפורני^א דהיינו תנור גדול ופיו מן הצד כעין תנורים שלנו^ב ואף על פי שהוא מורה טרחה מרובה^ג יותר משהיה אופה בתנור קטן שפיו למעלה^ד מכל מקום כיון שהוא צריך לכך כגון שיש לו אוכלי הרבה^ה וצריך להרבה פת אין חוששין לטראה מרובה.

במה דברים אמורים בפורני ישנה דהיינו שאפו בה כבר פעם אחת קודם יום טוב אבל אם היא חדשה שעדיין לא אפו בה כלל אסור לאפות בה פעם הראשונה כיו"ט שמה תפחת^א מחמת גדלה^ב ויפסד הלחם וימנע משמחת יו"ט^א.

במה דברים אמורים בפורני גדולה אבל בקטנה מותר^א לפיכך יש להקל (א) בתנורים

קונטרס אחרון

(א) בתנורים שלנו כל^א כן^ב כתוב בדרכי משה^ג ומג"א^ד ואף שאח"כ מסתפק המג"א בזה וכתב

<p>קב רש"א ומהר"א אבוב שם. ב"י סוף הסמ"ק מ"ז סק"ה מ"א סק"ז.</p> <p>סימן תקו</p> <p>א גמרא (ברייטא) ל"ה א. מור ושול"ע ס"א.</p> <p>ב רש"י שם ד"ה פורני. שול"ע שם. לענין תנורים שלנו ראה גם לקטן ס"ב וס"ג. לעיל ס"ה רנד ס"ט. ס"י שם ס"ז.</p> <p>ג רש"י שם. מור ולמש ס"א.</p> <p>ד ב"ה ריש הסמ"ק.</p> <p>ה דר"י שם.</p> <p>ו ברייתא שם. מור ושול"ע שם.</p> <p>ז תוס' שם ד"ה ואין אופין. ב"י ריש ס"ה.</p> <p>ח רמב"ם פ"ג ה"י. מור ושול"ע שם.</p> <p>ט תוס' שם. ב"י שם. דרכי משה ס"ק א. ובדלקטן סמ"ז ושי"נ.</p>	<p>צב תוס' שבת קק"ב ד"ה הציל. דא"ש שם פפ"ז ס"ג. שו"ע ס"ז. ראה גם לעיל ס"י שלד ס"ז.</p> <p>צג בדלעיל ס"ה, וש"נ.</p> <p>צד ר"א"ש שם. שול"ע שם. והוא פת קובר שנטל הדרה (רש"י שם ד"ה לא יציל).</p> <p>צה תוס' שם. הרתת סמ"ק ס"י קצר (ע' קמה). שול"ע שם. וראה מ"א סק"ז. קול"א סק"ג ד"ה הנה.</p> <p>צו מרדכי רמ"ה רנד. שו"ע ס"ה.</p> <p>צז ב"י סוף רס"ה. שול"ע שם.</p> <p>צח מרדכי שם. שול"ע שם. ובדלעיל ס"י תצה ס"ה, ששנאפשר לעשותה מערב יו"ט מותר רק ע"י שינוי.</p> <p>צט מודדכי שם.</p> <p>ק רשב"א יב, ב ד"ה רבא. מהר"א אבוב ד"ה וכן מתנות. שול"ע ס"ט.</p> <p>קא רש"י יב, ב ד"ה מתנות.</p> <p>קב משנה שם.</p>
--	--

ציונים לקונטרס אחרון

- א לכללות קו"א זה — ראה נימוקי יו"ט.
- ב ס"ק א.